

סדרת "עושים חיים" - קהילת "נהר דעה"

"לחבר בין הישן לחדש" | תורה ז' ח"ב אות ד'

שלום וברכה! אנחנו ממשיכים בלימוד תורה ז' חלק שני, גם מי שלא היה בשיעורים הקודמים יכול להצטרף ולהנות - בתורות של רבינו אפשר להכנס בכל מקום.

"ואפלו כשמיאזע זמנו להסתלק, והנשמה עולה ומתדבקת במקום שעולה, בעולמות עליונים, אין זה תכלית ושלמות, שתהיה הנשמה רק דבוקה למעלה. רק עקר השלמות של הנשמה היא, שבעת שהיא למעלה תהיה למטה גם כן. עלינו צריך שישאיר אחריו ברכה, בן או תלמיד, כדי שישאיר דעתו למטה גם כן בעת שנסתלק למעלה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ב"ב קטז): אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפֹת לָמוֹ - חָד אָמַר בּוֹ, וְחָד אָמַר תַּלְמִיד, כִּי הַתַּלְמִיד מִקְבֵּל דַּעַת הָרַב. גַּם הֵבֵן, בְּיָדָאֵי אֵין מַעְלָה כְּשֶׁנִּשְׁאַר בּוֹ רִשְׁעָא, חַס וְשָׁלוֹם, וְהָעֵקֶר לְהִשְׁאִיר בּוֹ שִׂיחָה בְּחֵינֵת תַּלְמִיד גַּם כּוֹ, שְׂיִקְבֵּל מִמֶּנּוּ שְׂכָלוֹ וְדַעְתּוֹ. וְלֵאדָּוָה מֵאֵין דְּאָמַר דִּי בְּתַלְמִיד לְבָד, כִּי מֵאַחַר שֶׁעֵקֶר הוּא כְּדִי שִׂישְׁאָר דַּעְתּוֹ בְּעוֹלָם, עַל-כֵּן דִּי גַם בְּתַלְמִיד לְבָד, כִּי זֶהוּ עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת, שִׂישְׁאָר דַּעְתּוֹ בְּעוֹלָם הָאֵלֶּה גַם בְּעַת הַהִסְתַּלְקוּת, כִּשֶׁהֲנִשְׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה. כִּי מִי שִׂישְׁאָר דַּעְתּוֹ בְּיָדָיו יִתְבָּרַךְ, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁעֵקֶר הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעִשׁוּעִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הוּא רַק שֶׁאֵנְחָנוּ מֵעוֹלָם הָאֵלֶּה הַשְּׂפָל נִגְדֵּל וְנִמְדָּשׁ שָׂמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְזֶהוּ עֵקֶר הַתַּעֲנוּגִים וְהַשְּׁעִשׁוּעִים שֶׁל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: וְאֲבִיתָ תִּהְיֶה מְגוּשִׁי עֵפֶר מִקְרוֹצֵי חֶמֶר וְכוּ'; כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יֵשׁ לוֹ שְׂרָפִים וְחַיִּים וְאוֹפָנִים וְעוֹלָמוֹת עֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם עוֹבְדִים אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵף-עַל-פִּי כֵּן עֵקֶר הַתַּעֲנוּג וְהַשְּׁעִשׁוּעִים שֶׁלּוֹ - כִּשֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה הַעֲבוּדָה שֶׁל עוֹלָם הַשְּׂפָל הָאֵלֶּה. וְעַל כֵּן צָרִיכִין לְהִשְׁאִיר אַחֲרָיו בּוֹ אוֹ תַלְמִיד, כְּדִי שִׂישְׁאָר דַּעְתּוֹ לְמַטָּה, שִׂישְׁאִיר בְּבִנְי עוֹלָם הָאֵלֶּה הַשְּׂפָל. כִּי כִּשֶׁנִּשְׁאָר דַּעְתּוֹ לְמַטָּה עַל-יְדֵי בֶן אוֹ תַלְמִיד, נִחְשָׁב כְּאִלוֹ הוּא בְּעַצְמוֹ מְגוּשׁ נִשְׁאָר בְּעוֹלָם:"

נבאר קצת. אנחנו משתמשים בכלל הראשון בליקוטי מוהר"ן שהתורה נלמדת "מיניה וביה", ולכן מה שנאמר כאן הוא לא 'חידוש' אלא הבאת 'עומק הפשט' של דברי רבינו כפי שהוא עצמו מרמז בשאר חלקי התורה. (הכוונה, שכדי להבין את עומק המילים אין צורך לחפש פירושים מחוץ לתורה הנלמדת אלא ניתן לבאר כל מילה מהמשך התורה - מהסוף שלה להתחלה ומההתחלה לאמצע ולסוף וכו', זה הכלל הראשון והיסודי ביותר להבנת ליקוטי מוהר"ן).

רבינו אומר שאדם צריך להשאיר אחריו בעולם גם "בן" וגם "תלמיד", וששני אלו הן 'חליפות' של האדם. למילה "חליפות" יש כאן 2 ביאורים:

"חליפות" מלשון "חלופה", מישהו שמגיע במקומך.
וגם "חליפות" מלשון "חליפה" לבוש שאדם לובש.

וכאן הכוונה לזה שאחרי הפטירה של האדם הוא מתלבש בבן שלו ובתלמיד שלו, והאדם צריך שיהיה לו גם בן וגם תלמיד.

מה ההבדל בין "בן" לבין "תלמיד"? ולמה צריך את שניהם?

"בן" זה המשכיות הטבעית של האדם, הוא דומה לאבא בתכונות שלו ובהשקפה שלו - והוא מקבל מהאבא את הדעת, התכונות, האהבות, את מה שיש לאבא לתת לעולם - בצורה בלתי אמצעית (הכוונה בצורה אוטומטית) ה"בן" - מצד אחד לא צריך להתאמץ כדי לקבל מהאבא את מה שהוא אוהב וחשוב לו. מצד שני הוא ממשיך את האבא בלי חיפוש אחר הרצון הפנימי שלו, אלא באופן טבעי וחיצוני.

לעומת זאת ה"תלמיד" הוא לא המשך טבעי של האדם, להיות תלמיד של מישהו זה מצריך בחירה והתאמצות. תלמיד טוב זה אחד שמכין שיעורים, לומד ומתאמץ. אם יש תלמיד בישיבה שלא מתעניין בלימוד ולא מתאמץ ללמוד מהרב - אין לו באמת יחס של רב ותלמיד עם הרב שלו.

"תלמיד" זה לא המשך טבעי של האדם - וההופכיות הזאת יוצרת את המתח בין הרב לתלמיד ומאפשרות לתלמיד

להתאמן לחפש וללמוד את הדעת של הרב. התלמיד מצליח לגלות את הרצון הפנימי והנסתר של הרב שלו.

עכשיו נבין זאת לעומק- לכל אדם יש 2 בחינות: בחינה נגלית ובחינה נסתרת. הבחינה הנגלית-איך שאתה מתנהג ומה שאתה אוהב, מה שמתגלה דרך הבן שלך. והבחינה הנסתרת- מה שאתה רוצה לגלות לעולם, הפנימיות שלך - מה שמצריך לימוד ממך, וזה מה שמתגלה דרך התלמיד שלך.

בהמשך התורה רבינו אומר שצריך 'לכלול' את מה שיש ב'בן' ב'תלמיד', ומה שיש ב'תלמיד' ב'בן'- ז"א שכדי שהדעת של האדם תשאר בעולם הוא צריך את שתי הבחינות: "הבן" שזה ההמשך הנגלה והטבעי של האדם, וה"תלמיד" שזה הצד הנסתר של האדם, הצד שצריך ללמוד ממנו.

אם יש לאדם רק בחינה אחת, רק בן או רק תלמיד- לא מתקיים אצל האדם ה'חליפות', ההמשכיות שלו בעולם.

והמעלה הגדולה היא, ששניהם מתקיימות באדם אחד- שיש לאדם תלמיד שהוא גם מבין אותך כמו בן, או בן שמתאמן ללמוד ממך ולהיות תלמיד שלך, נסביר:

אם יש לאדם בן אבל הוא לא תלמיד שלו - אז החיצוניות של האבא ממשיכה אבל לא הפנימיות, וכן ההפך אם יש לאדם תלמיד שאין לו את הבחינה של הבן - הוא לא באמת ממשיך את הרב, הוא לא באמת מבין את הרב שלו וממשיך אותו, כי גם לתלמיד צריך להיות נקודה של 'בן'- שזה נקודת הדמיון בין הרב לתלמיד- המקום בו הם מבינים אחד את השני וחושבים בצורה דומה בצורה טבעית וזורמת.

כל אדם ואדם צריך לפתח קשר גם נגלה (בן) וגם נסתר (תלמיד) כלפי מי שהוא לומד ממנו- הרב שלו, התורה, הקב"ה.

לתורה וליהדות בכלל יש את 2 הרבדים האלו- הצד הנגלה שזה שמירת המסורת (מסורת אבות), להמשיך את מה שעשו הדורות הקודמים. דבר שקורה בד"כ ממילא.

והצד הנסתר- לגלות דברים שלא היו גלויים, לגלות את הרצון הפנימי של ה' (או התורה או הרב)

בד"כ יש מתחים בין 2 הכוחות האלו- בין המסורת (הנגלה, הבן, המסורת..) לבין החידוש (הנסתר, התלמיד, שמגלה את הרצון הפנימי)

רבינו בתורה הזאת אומר שצריך לכלול את הבן והתלמיד, את הנגלה והנסתר בתורה, את המסורת והחידוש ביהדות.

2 הבחינות האלו צריכות להיות ב"התכללות", בשלום ובלמידה אחד מהשני-

וכל אדם צריך בתוכו גם את ה'ישן' וגם את ה'חדש', בהפריה הדדית.

אדם גם צריך לשמור את המסורת, וגם לגלות את החידוש שלו.

2 הבחינות האלו נקראות בן ותלמיד, וכמה שהאדם זוכה להיות הוא בעצמו "בן" ו"תלמיד" הוא יוכל גם להנחיל לבניו ולתלמידיו את ההשגה של "בן" ו"תלמיד",

ועי"ז האדם נשאר פה בעולם לנצח.

אמן.

נקודה לעבודה מעשית:

לחפש בתוכך את ה'בן' את החלקים בחיים בהם אתה ממשיך את מסורת אבות, המסגרת של היהדות כפי שלמדת מאבא שלך. או שאתה מקיים בצורה טבעית וברורה לך.

לשאול את עצמך- האם ניסיתי פעם ללמוד ולהבין מה זה בא ללמד אותי במקום שלי? מה הרצון הפנימי של הדברים שאני מקיים?

ברגע שתחיל ללמוד את היהדות הפשוטה ולחפש את הקשר האישי שלך אליה - תהיה גם 'תלמיד' וגם 'בן', ותוכל להנחיל לילדים ולבנים שלך את האפשרות לחיות יהדות של שמירת מסורת יחד עם חיפוש אישי. ויהיה לך הישגות לנצח.